

Nr 167

Av herr Nyman m. fl., om åtgärder för att förbättra proteinförsörjningen.

(Lika lydande med motion nr 181 i Andra kammaren)

Jordens befolkning ökar med ca 2,5 % årligen, d. v. s. med ca 60 miljoner människor, medan däremot produktionen av livsmedel i de flesta u-länder inte har möjlighet att öka i samma takt. Nya förbättrade sädeslag lovar visserligen att ge en väsentligt ökad avkastning, men sakkunskapen anser ändå att nya och delvis okonventionella födoämnen snarast möjligt måste börja utnyttjas för att avvärja en hungerkatastrof av oanade mått. Tillskottet av människor i den »hungriga världen» skulle nämligen redan 1980 kräva en årlig produktion av ytterligare 300 miljoner ton säd, vilket i kvantitet närmar sig vad Nordamerika och Europa tillsammans producerar i dag. Som jämförelse kan nämnas att hela sädesexporten från Nordamerika och andra överskottsländer de senaste åren varit ca 25 miljoner ton årligen. Det gäller emellertid inte enbart att öka produktionen av kolhydratrika livsmedel, utan det är särskilt viktigt att förbättra tillgången på näringsriktiga proteiner. Dessa är nämligen nödvändiga för att ge barn en normal utveckling och vuxna arbetsförmåga och motståndskraft mot sjukdomar. Allt utvecklingsarbete, inklusive familjeplanering, sociala och ekonomiska reformer, är sålunda beroende av att vi kan komma till rätta med den proteinkris som hotar. Omkring halva världens befolkning lider redan nu brist på proteinrik föda, och man har beräknat att det vid sekelskiftet kommer att behövas 5—10 gånger mera proteiner än vad som nu produceras.

FN:s generalförsamling antog i december 1967 en resolution som uppmanar världens utvecklade länder att omedelbart öka forskningen kring u-landsproblemen. I synnerhet betonades de frågor som hänger samman med världens proteinförsörjning. En särskild »Protein Advisory Group» har redan gjort upp en plan för hur problemen bör angripas. En global inventering av u-ländernas behov och pågående och planerat forsknings- och utvecklingsarbete har nyligen sammanställts av FN:s generalsekretariat, och denna visar att det finns ett stort antal forskare som med entusiasm och energi är beredda att ägna sig åt dessa frågor.

Sverige har stora möjligheter att genom forskning och utvecklingsar-

bete bidra till världens livsmedelsförsörjning. En utredning över pågående och planerad verksamhet inom proteinområdet, som lades till grund för Sveriges svar på FN-enkäten, visar att vi bör kunna göra en betydande insats under förutsättning att medel anvisas härför. Flera industrier har också goda möjligheter att kunna utveckla processer, tillverka teknisk utrustning och medverka vid marknadsföringen av nya livsmedel. Det arbete som nu pågår har alltför begränsade resurser i förhållande till problemens storleksordning, och det saknas ett permanent organ för fördelning av anslag och samordning av verksamheten så att den snabbast möjligt kan leda till praktiska resultat.

Den 9—11 september förra året hölls i Stockholm ett symposium om »Evaluation of Novel Protein Products» med omkring 150 forskare från 16 länder. Bakom konferensen stod den svenska kommittén för det Internationella biologiska programmet (IBP) och Stiftelsen Wenner-Gren center med ekonomiskt stöd från SIDA och styrelsen för teknisk utveckling (STU) samt omkring 20 industriföretag. I den slutdebatt som leddes av professor Gunnar Myrdal framhölls särskilt behovet av ökat samarbete mellan medicinsk, naturvetenskaplig och teknisk forskning och de organ som sysslar med u-landsfrågor. All utveckling av nya livsmedel måste ske samtidigt med omfattande fältundersökningar över de ekonomiska och psykologiska möjligheterna att påverka olika befolkningsgruppers kostvanor.

I proposition nr 101/1968 angående långtidsplan för det statliga utvecklingsbiståndet m. m. framhåller departementschefen: »Den forskning SIDA avser att ge sitt stöd skall vara målinriktad och beröra familjeplanering och näringsförsörjning...» Utvecklingen av nya näringsproteiner är emellertid inte bara en fråga av betydelse för u-länderna. Vårt eget lands livsmedelsförsörjning är för närvarande beroende av import av proteiner för djuruppfödning. I motionerna I: 72 och II: 140/1965, I: 47 och II: 65/1967, I: 453 och II: 143/1968 har frågan om bioteknologisk forskning och proteinframställning tidigare berörts. I nämnda motioner har pekats på vilka möjligheter som redan finns att utnyttja proteinrika avfallsprodukter, att framställa nya vegetabiliska proteiner och att fabricera fiskproteinkoncentrat. Forskarna visar också på möjligheten att ur mikroorganismer odlade på petroleumprodukter eller kolhydrater erhålla praktiskt taget obegränsade mängder protein. Proteinfrågan är av sådan global betydelse att alla dessa vägar måste prövas. Vårt land kan givetvis bara göra en begränsad insats, men det vore olyckligt om vi inte till det yttersta utnyttjade den stora forsknings- och utvecklingskapacitet som finns vid våra universitet, högskolor och industrier.

Det hävdas ibland att det endast behövs politiska och ekonomiska åtgärder för att lösa världens livsmedelskris. Med nuvarande befolkningsutveckling kan läget bara om några få år vara betydligt förvärrat, och det

gäller därför att handla i tid. Konventionellt jordbruk, animalieproduktion och fiske kommer säkerligen under många år att fortfarande vara av dominerande betydelse för världens försörjning, men forskningen rörande nya proteinrika livsmedel är lika nödvändig för vår framtid som arbetet på det fredliga utnyttjandet av atomkraften.

Med hänvisning till vad som ovan anförts anhåller vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer
att de ekonomiska och organisatoriska formerna för ett
väsentligt ökat stöd åt målinriktad forskning avseende fram-
ställning och utnyttjande av nya proteinrika livsmedel snarast utreds,

att ett särskilt organ underställt styrelsen för teknisk
utveckling (STU) inrättas för nämnd forskning och ut-
veckling, samt

att i långtidsplanen för det statliga utvecklingsbiståndet
särskilda medel inräknas för att möjliggöra en intensifierad
fältverksamhet rörande möjligheten att i u-länder öka pro-
duktionen och utnyttjandet av nya näringsproteiner.

Stockholm den 23 januari 1969

Sven Nyman (fp)

Axel Kristiansson (cp)

Carl Eskilsson (m)

Torsten Hansson (s)
